

COL·LABORACIÓ

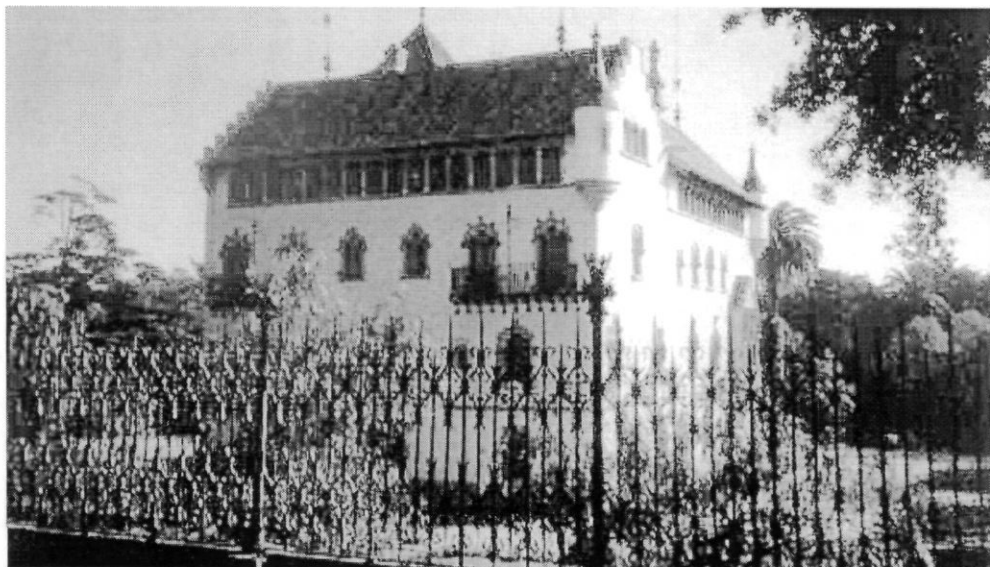
Records dels estiuejants argentonins

COL·LECTIU SAULÓ

La guerra civil fa que dividim la història d'Argentona en dues èpoques. Una, la d'abans, caracteritzada per les construccions de mansions importants ja citades. Juntament amb aquestes proliferaren les *Villas* Maria etc. Després de la guerra es produeix l'esclat de la construcció. Al carrer Marquès de Estella, avui Rafel de Casanova s'edifiquen uns xalets que no tenen la grandiositat de les grans edificacions d'abans, però tampoc tenen la precarietat de les *Villas* Maria. La revista "El Hogar y la Moda" proporcionà moltes idees als arquitectes i mestres d'obra.

El cens ens il·lustrarà de la propietat d'aquestes construccions: un fabricant de teixits; un tintorer de troca amb taller a Badalona; un fabricant de gènere de punt... Trencava aquesta monotonia una torre on residia un representant d'una fàbrica de filats de raïó a Burgos. Aquest cens més o menys era vàlid per tots els carrers de la vila. Sense oblidar el passeig de Marina Julià que si bé durant la guerra les seves torres van esser requisades convertint-se en habitacles dels capistosos de la revolució, després passaren a mans dels tèxtils sense oblidar els farinares que també tenien a les seves mans el corn de l'abundància

Després que els ordenaris havien dipositat els "mundos", maletes i mals endreços sobrants del pis de Barcelona, arribaven els senyors. En els anys quaranta no abundaven els automòbils i els pocs que circulaven havien sortit dels parcs de recuperació. S'esta-

bliren tallers que es dedicaven a sotreure automòbils que havien fet la guerra, generalment en molt mal estat, passant per les mans de mecànics, pintors, tapissers canviant pneumàtics, sortien dels tallers en toc de nou. També hi hagué un sistema per proveir el mercat d'automòbils: com que l'exèrcit alemany havia arribat als Pirineus, els eixerits requisaven cotxes francesos i amb combinació amb un eixerit nostrat que havia adquirit la documentació d'un cotxe desballestat, inservible, i que es podia adquirir en un camp de recuperació. Amb aquesta documentació es circulava tranquil·lament per les carreteres.

La pròdiga mamella tèxtil alimentava aquesta munió de tallers de reparació, carrossers, tapissers, gestors i eixerits de tota mena. Tots aquests vehicles retocats transportaven, a peu de torre, l'amo, senyora i la prole. Les minyones tenien d'agafar el tren fins a Mataró i amb el tramvia regit pels ger-

mans Berbena i Noxa les portava a tall de la feina.

Si hagués existit l'estadística ens assabentariem que la població ens creixia enormement. Si com a dada la donem per bona: un "colmado" quadruplicava la seva recaptació. La nostra guerra canvià els estiuejants que passaven l'estiu a Argentona. Eugeni d'Ors, Dolors Monserdà, Carreres Candi, Puig i Cadafalch, sense oblidar la galeria de personatges que sojornaren a can Baladia: Pijoan, Pompeu Fabra, Ramon Casas, Richard Strauss, el mestre Nicolau, etc.

Es construïren Torres de molta categoria: Can Garí, la del baró de Viver, Can Bassart, Can Damm... Ara la més important que s'erigí després de la guerra va ésser la dels Navas als anys 40. Hi treballaven 400 obrers, vingueren picapedrers, paletes, ebenistes... Com que mancava el menjar, a conseqüència de la guerra, els Sr. Navas els el subministrava. La decoraren pintures d'en Sert, Labarta i Massot.

Can Garí i can Navas (a la pàg. 17), dues construccions remarcables del nostre patrimoni

Hi havia un ebenista, el Sr. Serra-tei la muller del qual era de Valls hi havia treballat a la fàbrica de teixits dels Bigorra, que hi va fer treballs molt esmerats. Potser la família Navas no hi va viure mai perquè tenien també una torre al Cros, veïna del Bartrina. Una seva germana estava casada amb un Ribé, fill del que durant molt anys va ostentar el cap de mestre de cerimonial de l'Ajuntament de Barcelona. Tenia també un germà casat amb el ser Gustà amb casa oberta al carrer Gran que havia estat un convent de les monges

Es construïren torres de molta categoria:

Can Garí, la del baró de Viver, Can Bassart,

Can Damm... Ara, la més important que s'erigí

després de la guerra va ésser la dels Navas, als

anys 40. Hi treballaven 400 obrers

blaves i ara es l'edifici de la Caixa Laietana. Havia estat la seu durant la guerra del Comitè antifeixista on el camarada Gascón feia de capità mania.

D'aquells fastos d'abans de la guerra quedava la festa que organitzaven els de l'Hotel Solé. Hi concorria gent de tota la comarca. Els plàtans que hi havia estaven folrats de nards. L'establiment estava regentat per la Sra. Amàlia. Cap al 1942, l'establiment passà a mans del Sr. Julio. A l'any 1943 encara s'hi celebrava l'esmentada festa. Els assistents ja eren d'una altre classe: els industrials, sobretot els tèxtil, ja començaven a fer diners. També hi va assistir el cèlebre tenor Hipòlito Lázaro. Tan important com la seva veu era l'amenitat de les anècdotes que explicava, quan caient la tarda feia rotllo assegut a la terrassa que hi ha davant de l'Hotel. Feia poc que

havia arribat de Cuba amb la seva senyora nadiua de la perla del Carib. Preguntat perquè havia vingut quan a Cuba encara no hi havia en Fidel Castro i la vida era més còmode que aquí que s'estava passant les penúries de la postguerra. Sabeu per què? Doncs per menjar botifarra amb mongetes! I com a colofó exigia que quan l'entressin possessin una làpida amb la inscripció de "Jo te l'encendré".

Els estiuiejants començaven a aparèixer per Sant Joan. Des de l'últim de setembre fins a la data citada no se'ls veia per la vila. Cal dir que les torres eren essencialment d'estiuieg, així doncs, sense calefacció i potser moltes finestres no ajustaven prou. Una vegada acabats els col·legis (jesuïtes, escolapis...) eren quan tenien feina els ordinariis: en Coll, en Perajoan es cansaven de tragar *mundos*, maletes, caps de barrets, i també mobiliari que havia passat a la categoria de trastos vells i que encara feien servei a la casa d'estiuieg.

També va tenir importància una torre que es construï abans de la guerra i que m'havia oblidat: era la de can Gallart. No sé el motiu, però sembla que es van arruïnar, Va acabar empleat en una gasolinera. Tenia una filla emparentada amb els Damm, tant els Gallard com els Damm havien vingut de França. Els Damm vingueren durant molts anys i estiuiejaven en una torre que tenia molta entitat.

El carrer Baró de Viver cantonada amb Marina Julià hi havia la torre d'aquesta senyora casada amb el Dr. Ferrero. Com que no tingueren descendència, llegaren els seus béns a dues minyones amb el mandat que no es podien casar

Continuant pel mateix carrer trobem la torre Blanca, actualment del senyor Garçon. A continuació la torre àrab construïda per el sr, Ezquerria, que era de Mataró i actualment del Sr. Mercadé. Fent

xamfrà amb Bellavista s'erigia la torre dels Fàbregas amb comerç de teixits a Barcelona, amb el nom de la Saldadora, que passà a propietat del Sr. Sanfeliu, un potent industrial de gènere de punt a Mataró. Veí d'aquesta era la de Paulina Torras, amb filatura de cotó i *viscosilla*, també a Mataró. Les cases del jutge també anomenades cases d'en Quim ocupaven un bon espai del carrer. Quasi a la cantonada hi vivien els Vicente, propietaris del Teatre Español de Barcelona seu del vodevil on actuava el Pepe Santpere, el que popularitzar "La reina ha relliscat".

Tornem al carrer Marina i reprenem el passeig del Baró de Viver. Hi trobem les dues torres del Pai-Pai, que males llengües deien que explotaven un cabaret a Barcelona. Al darrera d'elles hi ha cal Ollet comprada pel Sr Domènec que havia estat un important directiu de Can Barça. Tornem l'altra vegada al Passeig, la torre de la senyora Juanita i a continuació la dels Espasa, on habitava la senyora molt simpàtica amb un germà jesuïta missionant a l'Índia. El pintor Massot era veí, col·laborador d'en Sert, de la seva mà van sortir les llunetes que encapçalen les pintures d'en Sert a la Catedral de Vic. També el senyor Valdés fruïa dels encants de l'estiuieg i descansava dels afanys que li causava la seva important loteria molt famosa amb portes obertes a la Rambla Barcelona. El Sr. Valdés en els anys juvenils va ser un porter del Barcelona. A la Plaça Ballot tenien el seu niu els Valls Volart, que eren uns grans consumidors d'uns préssecs escarxats que eren una especialitat de ca l'Odon.

També cap a l'any 1933 vingueren a la vila uns senyors que fugien de l'antisemitisme que es començava a desfermar a Alemanya: Bassard, (fabricant de les cremalleres Relàmpago, fulles d'afai-

tar loberia), Frouchman, Valencia, etc. El senyor Bassard era d'origen sembla eslovè, la senyora era una jueva turca.

La clientela de ca l'Odon passava pel obrador el dissabte i feia una comanda. El diumenge el matí, el senyor Odon i la seva filla anaven a repartir les comandes, mitjançant una tartana amb el corresponent cavall (actuació abans de la Guerra).

Crida l'atenció una de les torres que hi ha al passeig del Baró de Viver d'un estil àrab. Sembla que el primer propietari i que la devia fer construir era el senyor Ezquerria de Mataró. És lògic preguntar-se quin motiu va tenir per escollir i fer edificar un edifici d'aïtals característiques

Es pot trobar un precedent a la vila de l'Arbós del Penedès que segons la *vox populi* diu que un senyor de l'Arbós es va casar amb una senyora andalusa i com que s'enyorava de la seva terra, l'espòs li va construir una mansió d'estil àrab amb l'afegit d'una torre que era una còpia amb menys dimensions que la Giralda de Sevilla.

Encara avui se la pot contemplar com s'alça altiva i senyora en el paisatge suau dels Penedès

Hi ha alguna relació amb la torre àrab del Passeig del Baro de Viver?. És que el senyor Ezquerria maridà amb una andalusa? És que el senyor Ezquerria va anar al "moro" amb els voluntaris catalans que capitanejats pel general Prim i prengué part a la batalla de Castillejos, que Fortuny plasmà en un mural antològic.

També podem senyalar cert costum que tenia la nostra burgesia que quan anava de viatge de noces a Granada on hi havia un fotògraf que retratava la parella, ell amb un vestit de califa i ella amb un vestit que recordava una huri del Profeta. Encara en moltes llars burgeses trobaríeu penjats a la paret el retrat d'aquella parella que es disfressaren amb uns vestits que el fotògraf els llogava per al retrat.

A partir de la lectura

d'El pont dels jueus, de Martí Gironell

VISITA GUIADA A BESALÚ

(Pont, banys jueus, sinagoga, sant Pere, sant Vicenç i passatges de la novel·la)

Sortida: **Diumenge dia 18 de novembre de 2007**

Hora: **7:45 del matí de la plaça Nova d'Argentona (tornada prevista per les 18h.)**

Preu: 35€ (30€ socis Centre d'Estudis).

Inclou el viatge, la visita guiada i el dinar.

Places limitades per ordre d'inscripció.

Inscripció: Ingress a Caixa Laietana (indicar el nom): 2042 0050 37 3300014673

Informació: 607841648

Termini d'inscripció: dilluns 12 de novembre de 2007